

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษารับรู้การจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นหลัก เป็นการศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหม ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ความสำคัญของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการทอผ้าไหม ของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารจัดการ ของกลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการทอผ้าไหมของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
2. ได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารจัดการ กลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
3. ได้ทราบแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้าไหม กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย ได้แก่

ชุมชนบ้านสนวน ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 คณะกรรมการกลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

2.1.2 ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

2.1.3 กลุ่มชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 6 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน

2.2.2 เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน

2.2.3 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน

2.2.4 คณะกรรมการกลุ่มทอผ้าไหม ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน

2.2.5 สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน

2.3 จัดเวทีความร่วมมือ เป็นการจัดเวทีเพื่อการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมขององค์กร และการหาแนวทางในการพัฒนาองค์กร ซึ่งได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 37 คน ดังนี้

2.3.1 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอห้วยราช จำนวน 2 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2.3.2 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราช จำนวน 1 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2.3.3 กรรมการและสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก จำนวน 32 คน
ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

3. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2554– มีนาคม 2555

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลักซึ่ง
การได้มาซึ่งข้อมูลใช้ในวิธีการเก็บรวบรวมภาคสนาม มี 4 ชนิด ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยใช้เทคนิควิจัยสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อศึกษาในเรื่อง
การบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหม โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของกลุ่มที่สามารถ
ในการใช้ข้อมูลที่ชัดเจนได้ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหลาย ๆ ครั้งและใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังกล่าวนี้ตลอดระยะเวลา
ในการทำวิจัย โดยการพูดคุยกับคนในชุมชนและนอกชุมชนเพื่อหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน
ให้ได้มากที่สุด เป็นวิธีการที่ทำให้ได้ข้อมูลสำคัญ ๆ อีกวิธีหนึ่ง

1.2 สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 15 คน

1.3 ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 6 คน

1.4 กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จำนวน 2 คน

1.5 เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม
การดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

1.6 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม
การดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

2. การสังเกตใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต
การบริหารจัดการด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ ทู่น วัตถุประสงค์ และการผลิต

3. การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจงดังต่อไปนี้

3.1 คัดเลือกจากคณะกรรมการ กลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 3 คน

3.2 คัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 3 คน

3.3 กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จำนวน 2 คน

3.4 เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม
การดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

3.5 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนิน
กิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

ในการสนทนากลุ่มย่อยนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการครอบงำทางความคิดหรือชักนำ
ให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตาม เพราะในระหว่างการสนทนาต้องแสดงความคิดเห็นทั้งที่สอดคล้องและ
โต้แย้งกันตลอดเวลา โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง และคอยจุดประเด็น
ในการสนทนา โน้มน้าวให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับหลักการ
บริหารจัดการของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด ประชาสัมพันธ์
ทุน และวัตถุประสงค์ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง กล่าวคือ จะเริ่มตั้งแต่เวลา
10.00 น. ถึง เวลา 12.00 น. ในวันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2554

4. การบันทึกข้อมูล บริบทของชุมชน โดยบันทึกตามสารระดังต่อไปนี้ การสำรวจ
ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังกล่าวเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
ศูนย์กลาง คือ วัด โรงเรียน หมู่บ้าน ร้านค้าตลอดรวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ เช่น อาหารการกินและ
ย่านต่าง ๆ ที่ชาวบ้านชุมชนกันเป็นประจำและจัดการทำวิจัย ทำให้ทราบลักษณะทางกายภาพ
ของชุมชนได้อย่างชัดเจนถูกต้องและสะดวกในการเข้าพบ เพื่อขอสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ๆ
ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและ เครื่องมือเทคโนโลยีในงานวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยา ผู้วิจัย
ใช้เครื่องบันทึกเสียงและภาพในการเก็บข้อมูล หลังจากได้รับความไว้วางใจจากผู้สัมภาษณ์
แบบเจาะลึกมีการบันทึกภาพเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของชุมชนด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีดังต่อไปนี้

4.1 กล้องถ่ายรูป

4.2 เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียง

4.3 สมุดบันทึก

ในการจดบันทึกสนาม เป็นเทคนิคที่สำคัญในการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยาใน
ช่วงแรกที่ยังไม่คุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์จะยังไม่สามารถจดบันทึกต่อหน้าผู้ให้สัมภาษณ์ได้ จะต้อง
ใช้ความจำเป็นหลัก แล้วทำการบันทึกทันทีเมื่อมีโอกาส และเมื่อสร้างความคุ้นเคยแล้วจึงจะ
สามารถบันทึกเสียงและจดบันทึกสนามต่อหน้าผู้ให้ข้อมูลได้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ภาษา
ท้องถิ่นในการสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกส่วนใหญ่พยายามสร้างความสนิทสนมและ
คุ้นเคยได้อย่างรวดเร็วสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้และกรณีให้ผู้ให้สัมภาษณ์
สามารถพูดภาษาไทยได้บ้าง ก็จะใช้ 2 ภาษา คือใช้ภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร

1.1 เอกสารทางวิชาการ ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารประเภท หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความหมายของความคิด แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสพผลสำเร็จและล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพ แนวคิดการบริหารจัดการกลุ่มหรือองค์กรชุมชน แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น

1.2 เอกสารประเภทอื่น ๆ เช่น บทความจากหนังสือพิมพ์ วารสารและเอกสารราชการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพ กลุ่มทอผ้าไหม และองค์กรธุรกิจชุมชน

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมพื้นที่ศึกษา โดยการเข้าไปแนะนำตัวเองกับกลุ่ม ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย สมุดบันทึก ปากกา เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป แนวคำถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง

2.3 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ยึดหลักบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหมโดยตรง รวมทั้งสมาชิกและประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม

2.4 วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.4.1 การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม และชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม เพื่อเก็บข้อมูลการบริหารจัดการกลุ่มด้านวัตถุดิบ ทุน การผลิต การประชาสัมพันธ์ และด้านการตลาด รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม แนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม

2.4.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการบริหารงานกลุ่มด้านการผลิต การประชาสัมพันธ์ และการตลาด

2.4.3 การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทศนคติ ความรู้สึก ประสพการณ์ ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่จะมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหม ทั้งทางด้านวัตถุดิบ การผลิต ด้านทุน การประชาสัมพันธ์และการตลาด โดยในการสนทนากลุ่มย่อยผู้ที่ร่วมสนทนาจำนวน 12 คน ประกอบไปด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

2.4.3.1 กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จำนวน 2 คน

2.4.3.2 เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

2.4.3.3 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอห้วยราชที่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 2 คน

ในขณะที่สนทนากลุ่มย่อยผู้วิจัยจะดำเนินการสังเกตไปพร้อมกับ การสนทนากลุ่ม โดยสังเกตจากความคิดเห็น ความสนใจในเรื่องที่อภิปราย การแสดงความคิดเห็น ที่ต่อเนื่อง ทั้งเห็นด้วย และข้อคิดเห็นที่แตกต่างจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกลุ่ม หลักวิธีการในการบริหารจัดการกลุ่ม รวมไปถึงแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่ม

2.4.4 การจัดเวทีสร้างการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เป็นการสร้าง การมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการกลุ่มให้มี ประสิทธิภาพและสามารถที่จะกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ในการวิเคราะห์ SWOT จะดำเนินการให้สมาชิกกลุ่มและกรรมการ จำนวนทั้งสิ้น 32 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่เกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอห้วยราช จำนวน 1 คน ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิก จำนวน 2 คน เข้าร่วมในการวิเคราะห์ SWOT ทั้งนี้เพื่อให้เกิดแนวคิดที่หลากหลาย ทำให้สามารถดำเนินการวิเคราะห์องค์กรได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งดำเนินการในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2555 เวลา 09.00-15.00 น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา ที่ได้จากเอกสาร เช่น เอกสาร วิชาการ เอกสารประวัติการก่อตั้งกลุ่ม การจัดทำระบบบัญชี เอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ นอกจากนั้นข้อมูลที่บันทึกได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของข้อมูลที่ได้ มาจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 4 วิธีการ แล้วนำมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ประเด็น โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการ ของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและ ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตผ้าไหม

2. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ ของกลุ่มทอผ้าไหม บ้านสวนนอก ตำบลสวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ จากการบันทึกข้อมูลจากการจัดเวที สนทนากลุ่มและการวิเคราะห์ SWOT
3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม บ้านสวนนอก ตำบลสวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ จากการบันทึกข้อมูลจากการจัดเวทีสนทนากลุ่มและการวิเคราะห์ SWOT และการสัมภาษณ์
4. ขึ้นทบทวนข้อมูลผู้วิจัยจะกำหนดเวลาสัปดาห์ละ 1 ช่วงเวลาเพื่อทบทวนข้อมูล
5. ขึ้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษา การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมบ้านสวนนอก ตำบลสวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการศึกษาถึง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการและแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหม บ้านสวนนอก ผลการศึกษาสรุปได้ ดังต่อไปนี้

กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มมีการพัฒนาโดยมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา ด้านเศรษฐกิจครัวเรือน ในเริ่มแรกมีสมาชิกจำนวน 18 คน ต่อมาได้มีคนสนใจเข้าร่วมทำให้มี สมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 32 คน ในการบริหารมีกระบวนการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ ที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก มีคณะกรรมการ จำนวน 15 คน โดยแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้าง การบริหาร ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก การตลาด ประชาสัมพันธ์ การผลิต และกรรมการอื่น ๆ โดยคณะกรรมการเป็นตัวแทนในการดำเนินการแทนสมาชิกทั้งหมดเพื่อติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน สมาชิกจะเป็นผู้ผลิตตามคำสั่งซื้อของ ลูกค้า กลุ่มมีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นทุนในการบริหารจัดการ ในส่วนกระบวนการผลิต การผลิตผ้าไหมของกลุ่มจะมีกรรมการฝ่ายผลิตเป็นผู้ควบคุมการผลิตในขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนการมัดหมี่ การทอ การฟอก การย้อม เป็นต้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพตามความต้องการ ของตลาดจนได้รับการรับจดทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด บุรีรัมย์ ในกระบวนการทอผ้าไหม จะมีกระบวนการซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการผลิต ผู้ผลิต จะต้องมีการพักเย็บในการผลิตในแต่ละขั้นตอนอย่างชำนาญ โดยการผลิตแต่ละขั้นตอนจะมีอุปกรณ์ ในการทำในแต่ละขั้นตอนเฉพาะอย่างทำให้มีอุปกรณ์จำนวนมากในขั้นตอนการผลิต

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ ของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสวนนอก เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตลาดที่มีจำนวนน้อยและมีการแข่งขันในตลาดมาก ทักษะการผลิตสมาชิกขาดทักษะการผลิตที่มีความชำนาญทำให้ขาดแรงงานในการผลิตและประกอบกับการผลิตมีการใช้ระยะเวลานานเมื่อขาดแรงงานที่ขาดความชำนาญและทักษะการผลิตทำให้ต้องใช้ระยะเวลานานมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอย่างแพร่หลาย จึงไม่มีคำสั่งซื้อในปริมาณมาก ปัญหาสำคัญของกลุ่มทอผ้าไหม ได้แก่ ด้านคณะกรรมการเป็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะการบริหารของคณะกรรมการที่มีหน้าที่บริหารจัดการกลุ่มรวมทั้งไม่มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนากลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย ด้านสมาชิก เป็นปัญหาด้านทักษะการผลิตของสมาชิกที่ยังขาดทักษะในการทอผ้าไหมทำให้กลุ่มขาดแรงงานในการผลิต นอกจากนี้สมาชิกบางคนมีงานประจำที่ต้องทำไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะให้กับตนเองและทำให้การผลิตเกิดความล่าช้า ปัญหาด้านวัตถุดิบ ที่กลุ่มมีพื้นที่ในการปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมน้อยทำให้ไม่สามารถผลิตเส้นไหมได้เพียงพอ จึงต้องสั่งซื้อเส้นไหมจากภายนอกที่มีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นจึงต้องกำหนดราคาจำหน่ายสูง ส่งผลต่อการกำหนดกลุ่มลูกค้าที่เป็นลูกค้าทั่วไป ปัญหาด้านการตลาด ซึ่งขาดการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการหรือกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ขาดทักษะและความรู้ด้านการตลาดเพิ่ม นอกจากนั้นกรรมการยังไม่มีประสบการณ์และหาแหล่งทุนในการสนับสนุนในการขยายการผลิตผ้าไหมรวมทั้งลูกค้าที่นิยมผ้าไหมมีจำนวนน้อยทำให้ตลาดผ้าไหมมีจำกัด ปัญหาด้านทุน ทุนในการดำเนินการกลุ่มมีทุนหมุนเวียนน้อย การเพิ่มทุนมีไม่ต่อเนื่องนอกจากนั้นการไม่มีหน่วยงานราชการให้การสนับสนุนทุนในการดำเนินการมีเฉพาะการให้การสนับสนุนด้านวิชาการเท่านั้น ทุนส่วนใหญ่จะเป็นผลกำไรที่จัดสรรมาเพื่อเป็นทุนกลุ่มในแต่ละปีเท่านั้น ทำให้การจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบเป็นการซื้อในราคาปลีก ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นไม่สามารถลดราคาสินค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจ ในผลิตภัณฑ์ได้ ปัญหาด้านการผลิตของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสวนนอกเป็นปัญหาด้านต้นทุน การผลิตที่สูงมีขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อน ส่งผลต่อการใช้เวลาในการผลิตและสมาชิกที่ผลิต ขาดประสบการณ์และทักษะการผลิตทำให้ขาดแรงงานในการผลิต

แนวทางแก้ไขปัญหากลุ่ม ได้มีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละด้าน คือ ด้านคณะกรรมการ ได้แก่ การให้คณะกรรมการจัดหาทุนเพื่อการฝึกอบรมคณะกรรมการในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยเชิญผู้มีความรู้ทางการบริหารจัดการมาเป็นผู้ดำเนินการอบรม นอกจากนี้คณะกรรมการต้องสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการองค์กร ด้านสมาชิก ต้องมีการจัดประชุมชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และให้มีการจัดเวทีเพื่อผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในการทำกิจกรรมของกลุ่มร่วมกัน

นอกจากนี้ยังให้สามารถนำไปทำที่บ้านได้ เช่น การมัดหมี่ซึ่งผู้ที่มีความชำนาญจะสามารถนำไปทำที่บ้านได้ ด้านทุน ให้มีการระดมทุนเพิ่มทุกเดือนให้สมาชิกร่วมหุ้นในแต่ละเดือนตามกำลังความสามารถของสมาชิก และการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นทุนในการจัดซื้อวัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิต นอกจากนี้ มีการเสนอแนวทางให้มีการจัดสรรทุนจากผลกำไรเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น ด้านการผลิต ให้มีการนำเทคโนโลยีทางการผลิตที่เหมาะสม สมาชิกสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมาใช้ในกระบวนการผลิต นอกจากนั้นการให้สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้และฝึกทักษะในทุกขั้นตอนการผลิตจะทำให้แก้ปัญหาด้านระยะเวลาของการผลิตได้ ด้านการตลาด ให้มีการลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้สามารถตั้งราคาสินค้าได้ถูกลงจะทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่มลูกค้าทั่วไปได้ นอกจากนั้นควรมีการจัดกิจกรรมการตลาดหรือการแจกสินค้าเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จักกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมากขึ้น ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ในแต่ละปีไว้เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติ รวมทั้งการขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการเพื่อให้ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม การออกร้านตามงานที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาด้านทักษะการประชาสัมพันธ์ของกรรมการให้คณะกรรมการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม

แนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหมมีการเสนอรูปแบบการพัฒนาในกลุ่มในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาดที่ควรมีการหาช่องทางการจำหน่าย การพัฒนาทักษะทางด้านการตลาดของคณะกรรมการกลุ่มเพื่อนำความรู้มากำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด นอกจากนั้นการพัฒนาทางด้านการประชาสัมพันธ์ที่ต้องอาศัยหน่วยงานราชการ หรือสถานีวิชชุชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ในส่วนการพัฒนาทักษะการผลิตเป็นการให้คณะกรรมการฝึกทักษะการผลิตให้กับสมาชิกเพื่อจะได้สืบทอดกระบวนการผลิตให้เกิดความชำนาญและคณะกรรมการควรมีการสร้างสรรค์ลวดลายหรือรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า การสร้างเครือข่ายเป็นแนวทางที่จะสามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการ สรุปลได้ว่าแนวทางการพัฒนากลุ่มมีแนวทางในการพัฒนาด้านการตลาด ทักษะการผลิต รูปผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การหาช่องทางการจำหน่าย และการสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหมในเขตพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง

จากการวิเคราะห์ SWOT ที่เป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของกลุ่ม ที่เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อของของกลุ่ม เห็นได้ปัจจัยภายในกลุ่มมีศักยภาพในด้านการคมนาคมที่สะดวกเนื่องจากอยู่ใกล้กับตัวอำเภอห้วยราช มีทั้งกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมเป็นของตนเอง คณะกรรมการและสมาชิกมีความสามัคคีและ

ความไว้วางใจกัน ผลិតภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะและได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชุมชน ในส่วนจุดอ่อนหรือปัญหาที่เป็นปัจจัยภายในของกลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการขาดความรู้เรื่องการตลาดที่จะนำสินค้าไปจำหน่ายและขยายตลาด สมาชิกไม่มีทักษะการผลิตทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตนานขึ้น นอกจากนี้ต้นทุนการผลิตผ้าไหมสูงทำให้มีตลาดในการซื้อสินค้าจำนวนน้อย กลุ่มลูกค้าบางกลุ่มไม่มีกำลังซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ยังไม่มีควมโดดเด่นเป็นที่สนใจของลูกค้า ยังคงมีลายผ้าที่เป็นลวดลายพื้นบ้าน ในส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาสในการพัฒนา กล่าวคือมีศูนย์ศิลปาชีพอยู่ในพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในอำเภอนาโพธิ์จังหวัดบุรีรัมย์ มีศูนย์วิจัยหม่อนไหมในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้กับที่ตั้งกลุ่ม ในส่วนอุปสรรค ได้แก่ ตลาดผ้าไหมมีจำนวนน้อย รัฐบาลการสนับสนุนด้านทุนในการผลิต ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจัง และนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก เป็นกลุ่มองค์กรชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อดำเนินกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน กล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านอาชีพให้กับคนในชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมโดยการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งจากการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้าไหม บ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. กระบวนการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มมีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการ มีโครงสร้างการบริหารงานของกรรมการในแต่ละหน้าที่ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ทำให้เกิดความไว้วางใจและความสามัคคีภายในกลุ่ม การมีส่วนร่วมนั้นเป็นลักษณะที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้การกระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วยซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิรสุต ศรีธวัช ณ อุรุทยา (2541 : 36) ที่เสนอว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเสริมพลังอำนาจ (Participation as Empowerment) คือการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคคลให้สามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมไปถึงเป็นพลังอำนาจในการต่อรองกับหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคล เป็นการสนับสนุนศักยภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนา นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังนำมาซึ่งพื้นฐานและความจำเป็นในการทำให้ประชาชนสามารถตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาตนเอง โดยจากการศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหม พบว่า กลุ่มมีโครงสร้าง

คณะกรรมการที่เป็นการเชื่อมโยงหน้าที่กันอย่างสัมพันธ์กันเป็นโครงสร้างกลุ่มที่มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน ในการบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหมที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งได้ ได้แก่ การตลาด ประชาสัมพันธ์ การผลิต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่จะนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพรัตน์ ฤทธิ์ประเสริฐ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการประกอบธุรกิจ ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ปัจจัยภายในองค์กร คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ตลอดจนการติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของสหกรณ์อยู่เป็นประจำ และบทบาทของกรรมการที่มีต่อสมาชิกในการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก การควบคุมและการตรวจสอบกิจการ แก้ไขข้อบกพร่องและให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ในด้านปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ การได้รับคำปรึกษา คำแนะนำ การตรวจสอบควบคุม การสนับสนุนด้านวิชาความรู้ เทคนิคต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ปัจจัยด้านธุรกิจ ได้แก่ เงินทุน กรรมการมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และการตรวจสอบการทำงานของผู้จัดการ การบริหารจัดการ มีการศึกษาความเป็นไปได้ก่อนการดำเนินการ การส่งเสริมการตลาด การจดบันทึกที่ง่ายและสะดวกต่อการตรวจสอบและการควบคุมเพราะ กลุ่มทอผ้าไหมเป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนเดียวกันกล่าวได้ว่ากลุ่มสังคมเดียวกัน ที่ทำให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ ทำให้การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มมีอยู่ตลอดเวลา ในทำนองเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ใจมานัส พลอยดี (2540 : 151) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวสมาชิก ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยที่เกี่ยวกับกฎข้อบังคับ และการศึกษายังพบว่าการดำเนินกิจกรรมธุรกิจชุมชนที่ดี ควรมีการเริ่มต้นกิจกรรมการออมทรัพย์มาก่อน ซึ่งถ้าเริ่มต้นจากกิจกรรมออมทรัพย์แล้วจะทำให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ในการดำเนินงานการออมทรัพย์ ตลอดจนได้เรียนรู้แนวทางในการบริหารงานได้อย่างเป็นขั้นตอน และควรมีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ทำให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจชุมชนและมั่นใจต่อตัวผู้นำชุมชน ทำให้สามารถขยายกิจกรรมออกไปเพื่อทำธุรกิจชุมชนในรูปแบบอื่นภายในชุมชนต่อไปได้

ในส่วนกระบวนการผลิตผ้าไหม กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอกมีกระบวนการผลิตที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับหลักวิชาการสมัยใหม่ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้สมาชิกจะได้รับจากการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการผลิต ซึ่งจะเป็นผลให้กลุ่มมีการสืบทอดทักษะการผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญมาก ช้างโสภา (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ด้านการผลิต กลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการทอผ้าดั้งเดิมและมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม ด้านผลิตภัณฑ์และสินค้ามีจุดเด่นเป็นผ้าทอมือและเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านและชุมชน สินค้าจะมีการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหาร การแบ่งหน้าที่และช่วยเหลือกัน มีการประชาคมปรึกษาหารือและระดมความคิดร่วมกัน มีตลาดในการจำหน่ายในระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและต่างจังหวัด มีการวิเคราะห์การผลิต ผลิตภัณฑ์และสินค้า การบริหารจัดการและการตลาดร่วมกัน และด้านการตลาด คนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและใช้ผ้าทอพื้นเมืองและมีตลาดระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและต่างจังหวัด

2. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา พบว่า กลุ่มมีปัญหาทางด้านการตลาด การผลิตและวัตถุดิบ ในปัญหาด้านการตลาดเป็นปัญหาที่กลุ่มมีตลาดในการจำหน่ายน้อย คณะกรรมการขาดทักษะทางด้านการตลาด ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ขาดความสัมพันธ์กับลูกค้า ดังนั้นการแก้ไขปัญหา คณะกรรมการจึงมีแนวทางในการเพิ่มทักษะความรู้เกี่ยวกับการตลาดด้วยการฝึกอบรมคณะกรรมการพร้อมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อให้การบริหารจัดการด้านการตลาดประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 4-10) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของตลาดว่า การตลาดเป็นกระบวนการทางสังคมและการบริหาร ดังนั้นต้องสร้างความสัมพันธ์ (Relationships) และเครือข่ายทางการตลาด (Marketing Networks) การตลาดต้องอาศัยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและอาศัยเครือข่ายทางการตลาด ได้แก่ การตลาดเพื่อสร้างความสัมพันธ์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มต่าง ๆ เช่น ลูกค้า ผู้บริโภค ผู้จัดจำหน่าย คนกลาง ผู้ผลิตและส่งมอบวัตถุดิบ ผู้มีอิทธิพลต่อธุรกิจ ทรัพยากรบุคคล บุคคลภายในกิจการ ซึ่งจะต้องมีการส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูง ราคาเหมาะสม การจัดจำหน่ายรวดเร็วและการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมและ เครือข่ายทางการตลาด (Marketing Networks) ประกอบด้วยบริษัทและกลุ่มผู้ได้ผลประโยชน์จากองค์การ (Stakeholder) เป็นกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ซึ่งสามารถสร้างกำไร การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายขององค์การ เช่น ลูกค้า (Customer) พนักงาน (Employee) ชุมชน (Community) และผู้ถือหุ้น (Stockholder) ในปัญหาด้านการผลิตเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต ได้แก่ ทักษะของสมาชิกที่ผลิต ระยะเวลาและขั้นตอนที่ซับซ้อนทำให้ต้องใช้เวลาในการผลิตที่นานขึ้น การแก้ไขปัญหาการผลิตของกลุ่ม ทำโดยการฝึกทักษะการผลิตให้สมาชิกในด้านการมัดหมี่ ทอ ฟอก ย้อม ในด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีการผลิตวัตถุดิบไม่เพียงพอกับการผลิตทำให้ต้องจัดซื้อจากภายนอกทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น วิธีการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การให้สมาชิกใช้พื้นที่ใกล้บ้านของตนเองปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมและกลุ่มหาพื้นที่

เพาะปลูกหม่อนเพิ่มขึ้น ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว 3 ประการดังกล่าวเป็นแนวทางการพัฒนาที่กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอกได้วางแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อติศักดิ์ จันทไทย (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า กลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จได้ ได้แก่ ความรู้ด้านกระบวนการผลิต การจัดการการตลาด การบันทึกและการทำบัญชีที่โปร่งใส และสมาชิกต้องมีทักษะในกระบวนการผลิต และยังพบว่า วิธีแก้ไข ต้องดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สมาชิกกลุ่ม มีการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนของกลุ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนา กลุ่ม พบว่า มีแนวทางการพัฒนาด้านการตลาดที่เพิ่มช่องทางการจำหน่าย การพัฒนาทักษะทางด้านการตลาดของคณะกรรมการกลุ่มเพื่อนำความรู้มากำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด โดยการลดต้นทุนการผลิตเพื่อกำหนดราคาให้จำหน่ายให้ลดลง นอกจากนั้นการพัฒนาทางด้านการประชาสัมพันธ์ที่ต้องอาศัยหน่วยงานราชการ หรือสถานีวิทยุชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ในส่วนการพัฒนาทักษะการผลิตเป็นการให้ผู้ชำนาญการฝึกทักษะการผลิตให้กับสมาชิกเพื่อจะได้สืบทอดกระบวนการผลิตให้เกิดความชำนาญและคณะกรรมการจะมีการสร้างสรรค์ลวดลายหรือรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า กลุ่มต้องสร้างเครือข่ายเป็นแนวทางที่จะสามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงเพื่อแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต เห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าไหมที่มีแนวทางการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์โดยการสร้างลวดลายใหม่ (Product) ด้านราคา (Price) ลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ราคาจำหน่ายถูกลง ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) โดยการจัดกิจกรรมลดราคาในโอกาสต่าง ๆ และ ด้านการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) โดยการประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุชุมชน การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพื่อขอความอนุเคราะห์หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ คอตเลอร์ (Kotler, 2000 : 577-605 ; อ้างถึงใน สุดาตวง เรืองรุจิระ, 2543 : 29-30) ที่เสนอว่า การพัฒนากลุ่มองค์กรธุรกิจต้องเป็นไปตามกลไกของตลาดและความต้องการของลูกค้า ใช้หลักวิธีการส่งเสริมการตลาดในการหาตลาดผ้าไหม กล่าวคือใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีด้วยวิธีการสื่อสารสองทาง โดยการกระทำร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือ จากองค์กรสู่ประชาชนและจากประชาชนกับองค์กร การประชาสัมพันธ์จึงเป็นเรื่องของทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์กร การประชาสัมพันธ์จะมีข้อแตกต่างกับการโฆษณาในแง่ของค่าใช้จ่าย การโฆษณาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยตรงเพื่อให้ปรากฏในสื่อต่าง ๆ ในด้านข่าวสาร ความถี่และลักษณะของสื่อ แต่การประชาสัมพันธ์ไม่ได้จ่ายเงินโดยตรง จึงไม่สามารถควบคุมการปรากฏในสื่อได้ เช่น ข่าวการสัมภาษณ์ ข่าวคอลัมน์ประจำ ในทำนองเดียวกันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

อ้อยทิพย์ เกตุอม (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จทาง การบริหารจัดการคือ สมาชิกกลุ่มทอผ้าทั้งสองกลุ่ม ได้รับการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมการศึกษาดูงาน การจัดเวทีประชาคม การจัดเวทีวิพากษ์ผ้าทอตัวอย่าง ตลอดจนการรับฟังคำแนะนำทางวิชาการจาก ผู้เชี่ยวชาญสิ่งทอหลายท่าน ฯลฯ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนทั้งหมดนี้เป็นไปตามแนวคิดหลักการ มีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกกลุ่ม ทุกคนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ รวมทั้งได้มีการสรุปบทเรียนร่วมกันทุกครั้งเพื่อนำไปสู่การจัดการที่ดีกว่าในครั้งต่อไป ทั้งหมดนี้ นอกจากสมาชิกกลุ่มฯ จะมีความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าหางกระรอกแล้ว ยังเป็นการพัฒนา ความคิด จิตใจ บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและเครือข่ายให้ดีขึ้นด้วย จากการทดลอง ทอผ้าตัวอย่างตามภูมิปัญญาชาวบ้านและผ้าตัวอย่าง 8 เครือข่าย เป็นผ้าหางกระรอกและผ้ามัดหมี่ หางกระรอก เป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และยังพบว่า การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การทอผ้า ของกลุ่มผลิตภัณฑ์หางกระรอกยังเป็นเพียงจุดเริ่มต้น โดยใช้ความสัมพันธ์เครือข่ายเป็นฐาน จะต้อง ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกัน การสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่องจึงจะปรับจากเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการให้เป็นเครือข่ายที่เป็นทางการได้

การทอผ้าไหมเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่น กล่าวได้ว่า เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนชุมชนมาอย่างยาวนาน เพราะเป็นปัจจัยสำหรับการ ดำรงชีวิตที่เป็นเครื่องนุ่งห่ม แต่ผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาสูงทำให้การผลิตเพื่อจำหน่าย เป็นไปได้ยาก ดังนั้น การให้ความสนใจ การสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังจึงมีความสำคัญ อย่างยิ่งในการพัฒนาให้เป็นอาชีพที่สามารถเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นชนบท รวมทั้ง เป็นการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจระดับครัวเรือน พร้อมกับเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมี คุณค่าไว้สืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษากลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งต่อความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของกลุ่มอาชีพในชุมชน
2. ในการจัดเวทีความร่วมมือเพื่อหาแนวทางพัฒนาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร ควรมีการจัดให้ใช้เวลาที่มากขึ้นเพื่อระดมความคิดเห็นอย่างหลากหลาย
3. ควรมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ที่เป็นกลุ่มบุคคลทั่วไปมากขึ้น โดยเน้น กลุ่มอายุ ตั้งแต่ 25-40 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มตลาดใหม่สำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

4. ควรมีการสำรวจถึงแนวทางการสนับสนุนกลุ่มอาชีพของหน่วยงานของรัฐว่ามี
แนวทางการสนับสนุนอย่างไรและสนับสนุนด้านใด